

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“.

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci pe an.

A P A R E:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Invitare la abonament.

„BUNUL ECONOM“

cea mai eficientă și totodată unica foaie
românească în felul ei

costă:

pe anul întreg	4 coroane,
pe jumătate an	2 „
pe un pătrar de an	1 „
Pentru România	15 lei pe an.

Abonamentele se plătesc înainte
și se pot face cu prima zi a ori-
cărei luni.

Administrația.

Cronică agricolă.

Intocmai ca anul întreg, timpul lunei trecute a fost anormal într'atâta, că frigul și gerurile s'au ivit mai de vreme ca de obicei, așa, că în regiunile mai muntoase arăturile au trebuit să se întrerupă, ear' sămănăturile de toamnă nu au putut fi terminate pretutindenea. Până prin 5 ale lunei Decembrie, când ninsoarea a fost, putem zice, generală în toată țara, timpul a fost foarte uscat și între alte rele ne-au adus și acela, că șoarecii s'au înmulțit foarte mult și au cauzat mari stricăciuni în sămănături, cu deosebire în trifoiu și lucernă, atât în Transilvania cât și în Ungaria-de-sus și în comitatele din dreapta Dunării. Din cauza uscăciunii, a gerului, a șoarecilor și pe alocurea a insectelor, ce s'au ivit, sămănăturile timpurii nu stau bine. Au perit o mulțime din ele; cele târzii nu au putut răsări de loc, sau foarte rău, așa că în cea mai mare parte vor peri cu desăvârșire. În urma gerului aspru ivit pe neașteptate, în multe localități viile nu au putut fi îngropate. Tot asemenea și plantațiunile de pomi și arbuști au trebuit să fie amânate pentru primăvară.

Cu vitele încă stăm cam rău. Ele, în cele mai multe localități, au intrat cam slabe în iarna, care s'a ivit prea de vreme. Nutreț s'a recoltat puțin, așa că deja de pe acum se simte în multe locuri lipsa lui.

Față cu o astfel de situațiune nu ne rămâne altceva de făcut, decât a ne gândi de pe acum cu ce vom înlocui sămănăturile perite. Ear' ce privește Ipsa de nutreț, dacă vom a ținea cu ori-ce preț toate vitele, vom cumpăra de pe acum nutrețul trebuincios, fiind mai ieftin ca la primăvară. Mai bun lucru va fi însă a vinde din ele. Vom fi mai folositori a iarna de ex. patru vite bine, decât opt slăbănoage și ca vai de ele.

DELA REUNIUNILE NOASTRE

Reuniunea economică din Orăștie.

După-cum am amintit în nrul trecut, secretarul Reuniunii dl I. Moța dimpreună cu dl C. Baicu, membru în comitet au cercetat Duminica trecută, 14 Dec. n. a. c., comuna Turdaș al cărei hotar s'a comasat, și au ținut prelegeri locuitorilor de acolo. Dl I. Moța a explicat pe scurt conținutul opului »După comasare« de Is. Blaga, îndemnând sătenii a studia cu deamănuntul și a urma sfaturile ce cuprinde, având a trage mari foloase din ele. A împărțit cu această ocaziune între săteni 30 ex. din această scriere. Dl C. Baicu apoi ținând asistenților o conferință asupra importanței culturii pomilor roditori și arată înlesnirea ce ofere Reuniunea pentru procurarea altoilor.

Această consfătuire a fost foarte bine cercetată, și remarcăm cu plăcere prezența preoților și înrâțătorilor, cari premerg cu bun exemplu poporului nostru.

Pentru Duminica viitoare este plănuită vizitarea comunei Bințiști.

Reuniunea agric. rom. din ținutul Sibiului.

Intrunirea agricolă dela Nucet.

Duminică în 30 Noembrie n. a. c. comitetul reuniunii reprezentat prin președintele ei dl Dem. Comșa și secretarul dl Victor Tordășianu, au cercetat comuna românească Nucet (cercul Nocrichiului, ținutul Sibiului) în scop de a ținea acolo o întrunire agricolă, ceea-ce le-a și succes pe deplin. Dlor au fost întâmpinați pe hotarul comunei, ca de regulă la astfel de excursiuni, de călăreți și urmași de trăsurile cu frunțașii satului, au

trecut în comuna decorată prin cinci arcuri de triumf, împodobite cu țesături și cusături. Intrunirea s'a ținut în sala cea mare a școlii de curând zidită. Aci președintele reuniunii deschide întrunirea amintind de nevoile agricultorilor și vorbește între altele și despre cultura fânășelor măestrite și insistă pentru introducerea grapei de fânășe, care odată introdusă, se numără între unelele, de care economul practic nu se mai desparte. Această unealtă, cu prețul dela 50—70 fl., are particularitatea de a scormoni (săpa) pământul din jurul rădăcinilor și a-l curăți de mușchiu, prin ce posibilă face străbaterea cu ușurință a aerului și a căldurii la rădăcinile ierbii, acești indispensabili factori pentru vegetațiune. Experiențele au dovedit, că economii, cari s'au folosit de grapă, au produs fân aproape îndoit mai mult decum au avut înainte de folosirea grapei. Insistă asupra ținerii raționale a vitelor și aci pune pondul principal pe soiurile alese de vite și pe nutrețurile bune și imbelșugate. Recomandă soiul de vite »Pinzgau« și nutrețurile măestrite și în special cultura trifoiului. De încheiere dl president este de părere, că dacă frunțașii se vor întovărăși în ori-ce fel de însoțire, ușor le va fi a se prevedea cu toate cele necesare.

După aceea ia cuvântul secretarul reuniunii asupra însoțitorilor de credit sistem Raiffeisen, arătând foloasele ce ele pot aduce asociațiilor. Amintește recunoștința Germanilor memoriei lui Raiffeisen ridicându-i o statuă și ține a da explicațiunea, că principiile de căpetenie a acestor însoțiri sunt:

Cercul de activitate al însoțirii să nu se extindă decât peste locuitorii unui sat; administrarea însoțirii să se facă gratuit, împrumuturi să nu se acoarde decât membrilor bine cunoscuți direcțiunii; și să nu se dea decât suma, de care împrumutătorul are trebuință și care să nu se folosească decât pentru scopul anume, cunoscut direcțiunii, împărțirea de dividende să fie exclusă și membrilor să nu li-se dea decât cel mult interese moderate după părțile fundamentale și în fine folosirea venitului curat pentru înființarea unui fond de rezervă sau pentru întocmirea economice de folos obștei.

În cele din urmă arată modul de înființare, recomandând frunțașilor comunei să întemeieze o însoțire de credit sătească, sistem Raiffeisen, în Nucet.

Ideea primită cu multă căldură și insuficiență, s'au înscris 58 proprietari cu cote de 20 cor. la însoțire, apoi s'au constituit îndată.

Intre hotărârile mai importante ce s'au luat sunt: pedeapsa de 20 bani, ce au s'o solvească membrii, cari din cauze nejustificabile ar absenta dela adunările generale; pedeapsa de 5 cor. ce au s'o solvească membrii direcțiunii pentru cazul, că ar destăinui hotărârile direcțiunii; direcțiunea s'a imputernicit a conține împrumut dela alte bănci până la suma de 5000 cor.; împrumuturi nu se pot da membrilor decât până la suma de 200 cor.; depuneri nu se fac sub 1 cor. și după depuneri însoțirea plătește 6% etc.

Di president Comșa, mulțumind pentru viul interes, cu care lucrările reuniunii au fost urmărite, declară întrunirea încheiată.

Dorim isbândă și prosperare noiei însoțiri, care bine condusă, de sigur va aduce roade îmbelșugate poporenilor din Nucet.

Ce avem de observat când cumpărăm cai?

Cele mai multe greșeli și înșelăciuni la cumpărarea de vite se fac la cai. Nu este lucru ușor a observa îndată defectele ce ar avea mai ales când cumpărarea se face în sgomotul târgului. Mai recomandabil este a cumpăra calul din grajd. Omul observator și calul sunt mai liniștiți și prin urmare mai ușor se poate încunajura eventualele apucături neonestе ale vânzătorului.

Calul trebuie condus la un loc luminos, unde se privește cu mare băgare de seamă mai întâi preste tot, apoi fiecare parte a trupului îndeosebi. Se examinează vîrsta (după dinți), mărimea, culoarea, pozițiunea picioarelor și porțiunea părților corpului între sine. Dinainte se va cerceta, dacă fruntea

este lată și plană, dacă peptul este larg și vîrtos, dacă picioarele sunt în mod natural situate și fără greșeli, apoi privim crucea spinării, ca să fie lată și la nici o întemplantare ascuțită și slabă. În sfîrșit vom privi calul din lături și vom cere ca spinarea să fie bine dezvoltată și oablă, ear' nu încovoiată și slăbuță, coastele să fie rotunde și bine așezate.

Urmează încălecarea respective înhămarea calului spre a se putea constata, dacă mersul este regulat și sigur sau din contră defectuos; totodată să asemănă picioarele între sine și cu deosebire încheieturile. La trecerea din repaos în mișcare, calul, care este bun arată oare-care voe și mușchii se încordează; să se tragă înapoi pentru a vedea dacă dă înapoi, se va întoarce și se va suci pentru a vedea toate stările calului.

Respirațiunea (răsufierea) să decurgă lin, regulat, fără cel mai mic sgomot. În stare normală calul respiră de 8—10 ori pe minută. Calul obosit, suspinos sau altcum atacat la pept, respiră cu mult mai des și mai greu.

Pentru a cerceta ochii, calul se conduce la un loc cam întunecos, așezându-se cu capul spre partea, de unde vine lumina. Se acopere ochiul cu mîna și apoi să ia mîna spre a se cunoaște, dacă mișcarea lui este regulată.

Pe lângă cele mai scrupuloase cercetări, să poate uneori întemplantă, ca cumpărătorul se treacă cu vederea cu deosebire unele boale ascunse. Aci însă intervine legea. Astfel legile din țara noastră prescriu o garanție de 15 zile pentru suspin și mucoșie, ear' pentru amaurosă (orbire), năravuri rele și aprinderile periodice de ochi o garanție de 30 zile. Așadar' calul infectat cu una sau alta din boalele amintite se poate înapoia în restimp de 15 resp. 30 zile și vânzarea se nimicește. — Vânzătorul nu se poate constringe a reprimi calul odată vîndut:

- Tu ai rupt firele noastre telegrafice?
- Da, eul
- Pentru-ce ai făcut aceasta?
- Pentru-că voi sunteți vrășmașii țerii mele iubite!
- Dacă te vom ierta, ai să mai faci aceea ce ai făcut.
- Da.
- Pentru-ce?
- Pentru-că eu sunt Francez și-mi iubesc țara.

În urma acestor curagioase și patriotice răspunsuri, s'ermanul grădinar fu osândit, să fie împușcat. Vestea aceasta se răspândi iute în satul Bugival și prin împrejurimi; se formară mai multe liste de subscripție, și se adunară peste zece mii de lei, pe care voiră să-i dea Prusianilor drept răsplată, ca să ierte pe curajosul grădinar, însă acest vrednic de toată lauda patriot nu voi să primească această marimimoasă mijlocire din partea concetățenilor lui. »Nu voesc să se dea nimic pentru răscumpărarea vieții mele, zise el, deoarece-ce mîne chiar voi face tot

1) dacă vânzarea s'a făcut prin licitațiune legală, 2) dacă vânzătorul și-a rezervat în scris (prin contract) dreptul de neprimire, 3) dacă se constată, că cumpărătorului i-a fost cunoscută boala calului înainte de cumpărare. După lege se mai pot înapoia caii, cari s'au bolnăvit în restimp de 24 ore după-ce s'a încheiat contractul vânzării.

DIN LUME

Aniversarea a 25-a a luării Plevnei. Joi în 28 Noemvrie v. a. c. s'a serbat în București cu deosebită pompă aniversarea a 25-a a luării Plevnei. Din acest incident și pentru-că amintirea luării Plevnei în acest an se serbează pentru ultima-dată cu festivități, mari corpul oficerilor de infanterie a oferit M. S. Regelui o statueta de bronz, reprezentând un «Dorobanț». Pe trei părți ale sociului statuetei sunt basreliefuri, reprezentând trecerea Dunărei, luarea Griviței și asaltul redutei Smărdan, ear pe a patra sunt săpate în aur numele tuturor oficerilor, suboficerilor și soldaților cari au căzut pe câmpul de luptă. Statua a fost prezentată M. S. Regelui Carol de o deputațiune condusă de generalul Iarca. M. Sa primind acest dar, a adresat deputațiunii următoarele cuvinte:

»Primesc cu vie mulțămire acest frumos dar, ca o nouă dovadă a credinței armatei și ca o scumpă amintire a războiului, în care infanteria a avut un rol atât de însemnat. Mă bucur că ați ales tocmai chipul unui Dorobanț, care a câștigat în campania noastră o adevărată popularitate. Rigimen-

ac:ea ce om mai făcut, dator'a mea de Francez și de am care-mi iubesc țara. De moarte nu mi-e frică, eu sunt Francez și știu să mor pentru o cauză dreaptă și sfântă, mîntuirea patriei mele.

La 26 Septemvrie, bietul grădinar fu dus într'o câmpie din apropierea satului Bugival, de cătră un pluton de soldați prusieni, cari aveau să ducă la îndeplinire îngrozitoarea hotărîre a comisiunii militare, împușcarea unui patriot. El fu legat cu o frînghie de trunchiul unui copac; oficerul însărcinat să comande această execuțiune, ceru o batistă cu care să lege pe osândit la ochi.

— Caută și ia pe a mea din buzunar, zise curajosul Deberg.

O secundă în urmă, pieptul lui era străpuns de opt gloanțe. Eroul dela Bugival era în vîrstă de 60 de ani, vîduv, și tată al mai multor copii încă mici.

O inscripțiune săpată pe un monument, ridicat la 22 Septemvrie 1878, reaminteste această faptă glorioasă.

Eternă și sfântă amintire se datorește

FOIȚĂ

Patriotismul unui țeran.

Era în anul 1870, an de tristă și dure-roasă amintire pentru Franța. În luna Septemvrie din acel an, cu puține zile după încunjurarea Parisului de cătră Prusieni, regimentul al 46-lea de infanterie al acestora cuprinse satul Bugival din departamentul Sena și Oaz. Cea dintâi grije a cutropitorilor fu de a așeza un fir telegrafic, care să lege satul acesta cu orașelul Versailles (Versai) unde se afla stat-majorul lor. A doua zi găsiră acel fir rupt, îl dreseră, dar' earăși fu rupt și tot așa se urmă de cinci-ori dearîndul. Un grădinar, din acel sat, fu bănuț că ar fi săvîrșit acel fapt vrednic de a se pedepsi cu moarte. El fu dus înaintea unei comisiuni militare prusiane, unde să începă următoarea vorbire între învinuit și învinuitori:

- Cum te chiamă?
- Francisc Deberg.

tele de infanterie și batalioanele de vânători pot privi cu mândrie pe camerazii lor, cari au cules la Grivița, Plevna, Rahova și Smârdan lauri neperitori. Acolo trupele pedestre au întemeiat renumele lor; trofeele cucerite pe câmpul de bătălie, mărturisesc cu ce avânt au luptat și cu ce vitejie au înfruntat toate primejdii. Sunt convins, că faptele războinice din trecut vor fi de-apururea un puternic indemn pentru viitor, și că armata nu va uita nici odată marea epocă când s'a redeșteptat acum 25 de ani vitejia strămoșească. Mulțămesc pentru cuvintele călduroase cu cari Mi oferiți acest frumos dar, împodobit cu episoade ale războiului și care are un preț deosebit pentru mine.

Țarul va visita România. În cercurile diplomatice se consideră de fapt împlinit, că la primăvară Țarul Nicolae va sosi la Sinaia, ca să viziteze pe regele Carol.

Din Peninsula-Balcanică. „Regerungsbote“ din Petersburg comunică: După știri din Turcia-de-ost, situația din Peninsula-Balcanică nu exclude posibilitatea unor complicațiuni serioase. Mulțumită măsurilor luate la timp și a începerii iernii se poate spune, că febrerea din Macedonia nu se va mai lăți deocamdată. Cu toate acestea pledează multe semne, că nemulțumirea crescândă a supușilor ortodoxi e chemată să provoace, la presiunea diferitelor comitete, o răscoală generală la primăvară.

Amnestie regală. Cu ocaziunea aniversării luării Plevnii, M. S. Regele Carol a *amnestiat* și a *grățiat* pe toți

din partea lumii întregi, unor asemenea suflete mari, cari știu să se jertfească pentru apărarea drepturilor patriei lor!

Bucureștii acum 25 ani.

Toată lumea tremura de grije, nimeni nu știa ce se petrece la Plevna, telegramele ce soseau erau laconice; se știa numai că de trei zile Plevna era bombardată.

După amiazi începuse să circule vestea că Osman Pașa a capitulat.

Un supliment mic al „Românului“ anunță marea victorie.

Atunci am văzut și simțit beția entuziasmului.

Nu mai circulau trăsuri, un potop de oameni umpleau străzile, mai cu seamă strada Doamnei și calea Victoriei, între casa unde era redacția „Românului“ și până la Episcopie în calea Victoriei, ear' o masă compactă de capete de oameni, toți strigau ura,

cari s'au sustras dela îndatoririle militare. Iată și cuprinsul decretului:

Art. 1. Desertorii și nesupușii, ale căror clase sunt în gloate și miliții se amnestiază pe ziua de 28 Noemvrie 1902. Ei se pot întoarce la căminele lor, trecându-se în elementul clasei co-răspunzătoare.

Art. 2. Desertorii și nesupușii, ale căror clase sunt în rezervă, concedii sau sub arme, se amnestiază pe ziua de 28 Nov 1902. Ei sunt datori a se prezenta la corpurile și serviciile lor pentru a-și îndeplini obligațiunile militare potrivit legii, trecându-se apoi în elementul clasei lor.

Art. 3. Condamnații pentru delictul de desertare simplă sau nesupunere la legea de recrutare se grațiază pe ziua de 28 Nov. 1902. Ei vor fi trimiși corpurilor și serviciilor cărora aparțin pentru a-și îndeplini obligațiunile militare potrivit legii.

Art. 4. Amnestiații de sub art. 2 și grațiații de sub art. 3 sunt datori a se prezenta la corpurile și serviciile din cari fac parte până la 31 Martie anul viitor.

Conflicțul cu Venezuela. Venezuela, un stat din America-de-Sud, de mai mult timp este în răscoală internă. Cu această ocaziune poporul s'a datat la acte volnice și contra supușilor străini și proprietatea lor. Anglia și Germania pentru a-și apăra supușii lor, au trimis vase de războiu în apele Venezuelei, de aci conflictul între ea și Anglia și Germania. Astfel Germanii au nimicit flota de războiu a Venezuelei, cufundând vasele în mare. La ape-

toți se îmbrățișau, toți aveau ceva de spus unul altuia, toți se bucurau.

În fața vechiului local al postelor, se formase o piramidă de oameni, așa că cel din vârful ei putu strânge mâna telegrafistilor din balcon, care le confirmă și prin graiu marea isbândă.

Delirul ce cuprinsese Capitala nu se potolî decât târziu de tot, noaptea.

Toți știau că Plevna căzuse, dar' toți o spuneau unii altora.

Și a doua zi și a treia zi și în șir o săptămână, bucuria era zăgăzită pe fețele tuturor, pare-că toți luaseră parte la luptă.

Nimeni nu vorbea de sacrificiile făcute, nimeni nu se gândea cât costase acea victorie.

În fața palatului, care p'atunci nu era îngrădit, ovațiunile aduse M. S. Doamnei au fost culminante.

Seara luminații.

Așa s'a răspândit vestea în București despre căderea Plevnei.

„Cronica“.

lul presidentului republicii toți bărbații dela 18—50 ani vor lua armele.

Într'aceea vine știrea, că guvernul venezuelan dorește, ca conflictul să se aplaneze pe cale pacinică, printr'un tribunal de arbitrii.

Că aliații (Englita și Germania) nu vor să cedeze, apare și de-acolo, că vasele de războiu ale aliaților au ocupat casele de vamă din La Guayra. Spre scopul acesta au debarcat 450 oameni.

Monument în București. Adunarea deputaților a hotărît cu unanimitate, să se ridice în capitală un monument în amintirea războiului independenței și în onoarea armatei.

DIVERSE

Putrezirea legumelor așezate în năsip în pivnițe spre păstrare, o putem împedeca prin aceea, că așezăm rădăcinile cu capul în jos, așa că umezeala nu se poate ridica la inima lor și și aceea, care s'ar afla acolo, se scurge jos, prin urmare nu poate provoca putrezire.

Racul sau cangrena la pomi o putem vindeca printr'un mijloc foarte simplu și anume: Scobim afară lemnul mort și coaja stricată cât mai bine, ungem partea tăiată cu aluat de var stins și legăm totul cu o cârpă, ca să nu cadă varul. Partea mâncată de cangrenă va crește pe deplin din nou, dacă vom renoi varul mai adese-ori.

PENTRU MESERIAȘI

Pentru mecanici. Văpșeală neagră pentru aramă galbenă. Obiectele, cari trebuiesc văpșite, sunt mai întâiu poleite și curățite cât se poate de bine de vre-o unsoare. După ce sunt gătate se pun în următoarea fluiditate: Două sute de părți de spirt de salmiac (șipirig) mestecate cu 60 de părți de proxid carbonic (kohlenaures Kupferoxid). Dacă este vasul mare, se pot muia mai multe obiecte de odată, numai cu băgare de samă, ca să nu se atingă unele de altele. După 10 minute sunt obiectele gata și se pot scoate, se clătesc imediat cu apă, se svântă și în fine se ung cu puțină unsoare de porc.

Obiectele de marmură și alabastru se curăță frecându-le cu o perie cu săpun venețian și se spală în svântat. Clătirea săpunului se face cu o stropitoare de flori și se svântă după aceea cu un burete uscat. Obiectele curățite astfel nu-și perd nimic din luciul lor.

Hrișca

(*Polygonum fagopyrum*).

(Urmare).

(Reproducerea interzisă).

Luorările de întreținere.

În cursul vegetațiunii hrișca suferă mult de vânturi violente, care împiedică fructificarea și de altcun foarte anevoioasă. Dacă este rară o covârșesc buruienile, cu deosebire muștarul sălbatec (*Sinapis arvensis*). Afară de aceasta se mai atacă și de insectele vătămătoare celorlalte cereale.

Recolta.

Dacă majoritatea fructelor a dobândit o culoare cafenie închisă, se taie cu secera, deși pe cotor pot să fie flori abea înflorite. Multele foi verzi împiedică uscarea, și dacă se leagă în snopi sau se strâng în căpițe, mucelesc ușor stricând sămânța. De aceea mai bine este a se treera (îmblăti) imediat după recoltă, ear' cotoarele se usucă mai în urmă. Ele dau un bun așternut vitelor și dacă au fost bine uscate pot servi chiar ca nutreț.

Cantitatea semințelor recoltate variază foarte mult. Ea poate fi aproape zero (nula) și se poate sui până la 13 hct. pe jugăr. O recoltă medie dă 5—8 hct. à 60—65 klgr. și 0.5—1 tone (à 1000 klgr.) pae.

Semințele hriștei se folosesc de regulă ca nutreț paserilor de casă. Florile dau o bună pășune pentru albine.

Cucuruzul (Zea Mays)

(Porumbul, păpușoiul).

Patria cucuruzului este America, unde se cultivă în cantități enorm de mari. Cultura lui s'a extins în Europa mai întâiu prin Spania, Italia, Grecia și de aci prin Turcia, ajungând prin anii 1764 și în România și de aci mai departe spre Nord, ceea-ce dovedește și numele german al cucuruzului, care încă și astăzi este numit în limba vulgară germană: *Türkischer Weizen*, adică grâu turcesc.

Astăzi cultura cucuruzului este răspândită aproape peste tot pământul, unde condițiunile climaterice permit aceasta. El este cereala principală, ce hrănește populațiunea românească dela țară.

Varietăți.

Variabilitatea, adică însușirea de a se schimba a cucuruzului este foarte mare, din care cauză și avem o mulțime de soiuri, care numără cu sutele. Avem varietăți, al căror trunchiu nu crește mai înalt de 0.50 m. și altele până la 5.50 m. Unele au o vegetațiune scurtă, altele mai lungă; culoarea bobului: albă, verde, galbenă, portocalie, până chiar și neagră. Bobul poate fi de o structură sticloasă, la altele făinoasă. Varietățile mai scunde să caracterizează de regulă printr'o vegetațiune mai scurtă, boabele mai tari, mai mărunte și îndesate în sticleți, cum este:

Cucuruzul Cicantin (original din Italia), care la noi s'a dezvoltat în două varietăți: galben și portocaliu. Cu cât grăunțele sunt mai mărunte și mai tari, cu atât și greutatea lor la hct. este mai mare; din acest motiv și cucuruzul cicantin are la noi un preț mai mare.

Cucuruzul Românesc, este o varietate mijlocie. Bobul lui e mai făinos, prin urmare mai puțin spornic la măcinat. Cucuruzul se cultivă la noi nu numai pentru hrana omenească, dar' și pentru nutreț vitelor, și pentru fabricațiunea spiritului. Să mai cultivă însă cucuruzul pentru cotor și frunze, care se dau vitelor ca nutreț în stare verde sau uscate. Pentru astfel de cucuruzuri să folosesc varietăți, care cresc foarte înalte, precum este varietatea:

Dintele de cal, de origine din Ungaria și care se caracterizează printr'un bob alb, mare, turtit și provăzut cu o scobitură la partea de deasupra. Deși varietățile cele mari dau o recoltă mai voluminoasă, totuși vom prefera a cultiva varietăți mai scunde, din motivul că vegetațiunea lor (durata creșterii lor) este mai scurtă și aceasta din motivul că sămânăturile întârzie adeseori prea mult, așa că cucuruzele mari nu mai au timp a se coace.

Totdeauna este mai favorabil a ne alege sămânță din varietățile din localitate, care o îmbunătățim alegând pentru sămânță totdeauna sticleții cu boabele cele mai mari și mai bine coapte.

Clima.

Cucuruzul se cultivă cu succes în tot locul unde crește vița de vie, trece însă în multe locuri și peste acest hotar. În locuri unde avem cel puțin cinci luni în an fără înghețuri, se poate încă cultiva cucuruz timpuriu. (În general unde temperatura medie anuală nu scade sub 9.4° C. și unde în lunile Iunie, August avem o medie de 19.4° C., putem conta încă pe reușita cucuruzului).

Pământul.

Cucuruzul reușește atât pe un pământ argilos, cât și năsipos; cu toate acestea într'o climă umedă va reuși mai bine pe un pământ mai năsipos, ear' într'o climă caldă și uscată va reuși mai bine pe un pământ argilos. Un pământ prea ud nu suferă, pe când seceta o suportă mai ușor dacă din timp în timp mai dă și câte o ploaie.

Planta premergătoare.

Cucuruzul se samănă de obicei între două cereale. Cea premergătoare este de regulă o cereală de toamnă, ear' cea următoare de primăvară și numai în cazuri excepționale de toamnă. Cucuruzul având rădăcini foarte lungi (până la 4—7 metri) se poate cultiva și mai mulți ani de-arândul pe același pământ, cu condițiune, ca el să fie foarte fertil. După trifoiu, lucernă și în țelină spartă, se desvoaltă cu deosebire bine.

Ingrășeminte (gunoiu) se poate folosi la cucuruz în cantități ori cât de mari, deoarece- ce paiul fiind puternic, nu se culcă. Ingrășămintele întrebunțate se replătesc prin recoltele mai îmbelșugate ale cucuruzului. Cel mai potrivit îngrășământ este bălegarul (gunoiul de grajd), pe care îl introducem în pământ toamna, primăvara sau nemijlocit înaintea sămânăturii.

(Va urma).

Medicul casei.

Gușa la oameni nu este altceva, decât niște umflături a glandulei (ghindurei) dela gât lângă gâtlee, cari pot fi de natură inofensivă sau periculoase. Primejdia principală ce poate cășuna gușa este, că poate impede pe neașteptate putința de a răsufla și omul moare înădușit. Ca cauză pentru formarea gușei se crede în general a fi apa de beut și că apa din pământ este prea aproape de suprafața lui, ceea-ce ne arată fântânile puțin adânci. Să mai observă ivirea gușei în mod epidemic câte odată în căsărini sau chiar școli, mai adesea însă în unele văi dintre munți. Precum nu se cunoaște cu siguranță cauzele care provoacă formarea gușei, tot așa nu se știe încă nici un leac sigur contra ei. De multe ori se perde, dacă cel cu gușe își schimbă locuința. Ca tratament se folosește ungerea gușei cu alifie de iodoform, injecțiuni cu tinctură sau delăturarea pe cale operativă a unei părți din gușe.

Advocatul poporului.

Suboficerii, cari și-au terminat serviciul lor militar și doresc a intra în serviciul statului, cererile lor trebuesc să le înainteze în persoană la șeful serviciului respectiv, unde doresc a intra; cererile acestea vor aceluși cartea lor de soldat, precum și un atestat de moralitate extradat de către primăria comunei de unde este petentul. (Art. de lege II., §. 8 din anul 1873).

Mama, care nu voește a îngriji de averea copilului seu minorean, va face cererea în această privință la scaunul orfanal. (Art. de lege XX., §§. 29, 31, 38 din 1877).

NOUTĂȚI

AVIS

Domnii restanțieri cu plata abonamentului sunt rugați a-și achita datoria, ca să nu fim silți a înceta a le trimite foaia mai departe.

† *Princesa Maria Cantacuzen*, soția fostului ministru și soacră a ministrului-president dlui Dim. A. Sturdza și a dlui Petru P. Carp, șeful fracțiunii junimiste a partidului conservator, a răposat în București. Inmormântarea s'a făcut Dumineca trecută, transportate fiind rămășițele pământești ale defunctei la moșia sa Calinești, unde au fost așezate în cripta familiară.

Iarnă grea. Din toate părțile se vestește un ger ne mai pomenit de mulți ani. Zilnic sosesc știri, atât din țara noastră cât și din străinătate, că au degerat oameni. Trenurile sosesc cu întârzieri mari la destinație și im-

brăcate de vaporii dela locomotivă, înghețați, au aspectul, pare-că ar fi sloi uriași de gheață, ce aleargă pe câmpuri. Odată cu acest ger siberian, s'au ivit și lupii, cari, cu o îndrăzneală rară, intră chiar și prin sate, cauzând mari pagube economilor de vite. Vai, de omul sêrac pe astfel de timpuri.

Avis proprietarilor de cai. Comanda regimentului de husari Nr. 9 din Murș-Oșorheiu, prin scrisoarea dto 15 Noemvrie a. c. Nr. 2602, adresată comisiunii comitatense pentru prăsirea de cai, face cunoscut că în luna Ianuarie 1903 va cumpăra pe seama regimentului caii de lipsă pe anul 1903. Sunt admiși la tîrg cai în vîrstă de 3 $\frac{3}{4}$ —7 ani, înalți de 158—166 cm. și fiind fără defecte, cari conform calității lor vor fi plătiți cu preț până la 650 coroane. Cei cari au cai să corespundă cerințelor de mai sus și voe c să-i vindă, să facă de știre de a dreptul comandai amintite mai sus, care pe baza înștiințărilor să poată apoi fixa locul și ziua tîrgului, despre ce cei interesați vor fi înștiințați apoi pe calea sa.

Scufundare de pământ. Se telegrafează din Barcelona (Spania), că la Berga s'a cufundat pământul pe o întindere de 4 klm. Mei multe case au dispărut. Se atribue scufundarea minelor de cărbuni din vecinătate.

Profețiile lui Falb pentru anul 1903 sunt deja alcătuite și se prezice, că luna Ianuarie va începe cu timp uscat, după aceea vor fi câteva ploii și în cele din urmă zile zăpadă. Februarie va fi uscat, aproape fără ninsori. În luna Martie va ninge mult; în ultimele 8 zile ale acestei luni vor fi geruri mari. Aprilie va fi ploios și Maiu va aduce ploii torențiale și inundații. Iunie va fi la început uscat și în a doua jumătate vor fi multe furtuni. Falb însemnează ca zile critice principale: 13 Ianuarie, 12 Februarie, 29 Martie, 12 Aprilie, 26 Maiu și 25 Iunie stilul nou.

Amicul copiilor, revistă ilustrată pentru copii și adolescenți, la care revistă vor colabora mulți literați, ca Hajdeu, Zamfir Arbore etc., va apărea în curînd în București.

Explosie groaznică. În portul Dennis (Tripolitania) în timp ce lucrătorii încăreau marfă pe corabia »Gneisenau«, din negrija unui lucrător a explodat o cantitate de dinamit de 6000 chilograme (6 tone). Puterea exploziei a fost așa de uriașă, încât a făcut tot țandări nu numai corabia, dar' a prăbușit în ruine aproape întreg portul. Patru lucrători au fost aruncați în văzduh, cu trupurile rupte în mulțime de bucățele. Numărul morților și răniților nu se știe încă exact.

Vulpe prinsă de cătră o femeie cu mâna. În Meinetschlag (Boemia), locuitorii observară de mai multă vreme, că o vulpe face des vizite prin cotețele lor de paseri. În zilele trecute, des de dimineață femeie lui Guschelbauer aude larmă mare între găștele ei din

coteț. Ea întinde mâna prin întunec și dă de un animal îmblănit, care o mușcă la mână și genunche. Femeea însă nu li dă drumul și o prinde țapăn de după ceafă strigând după ajutor și tîrînd'o în curte. Aci sosi în grabă bărbatul ei, care ucise vulpea cu un ciomag. În tot cazul este o raritate, ca o femeie slabă de constituție să prindă prin întunec și fără nici un ajutor o vulpe.

Banca ungară pentru comerț și industrie. Acționarii acestei bănci întruniți în adunare generală extraordinară la Budapesta, au votat punerea în licidare a societății.

Numirea de »doctorand« interzisă. Rectorul universității din Viena a afișat zilele acestea un ordin, prin care aduce la cunoștința studenților, cari au început să facă examenele (rigoroasele) de doctorat, că nu le este permis a se titula doctoranzi.

Milionar condamnat la moarte. Curtea cu jurați din Petrinja (Croatia) a condamnat la moarte pe milionarul Simion Bovici, care a ucis pe fratele seu.

Bani falsificați. De un timp încoace circula bancnote false de 10 cor. Ele se cunosc încâtva de pe culoarea cam brună a tiparului de deasupra, afară de aceea literele sunt cam șterse.

Vulcan în acțiune. Se depeșează din Guatemala (America-centrală), că continuă acolo înspăimîntătoare erupțiuni. Lângă vulcanul Santa Maria s'au deschis cinci cratere noue.

Leac contra racului. Telegrama sosite la Londra spun, că doctorul american Wyeth susține, că de trei ani vindecă cancerul cu injecțiuni de apă clocotitoare.

Drumurile de fer din Europa. Situațiunea drumurilor de fer din Europa la 1 Ianuarie 1902 constată, că lungimea totală a drumurilor de fer date în exploatare, era de 290.816 kilometri contra 283.878 kilometri la 1 Ianuarie 1901.

Creșterile cele mai importante sunt: pentru Rusia și Finlanda de 2949 kilometri, pentru Germania de 1319 kilometri, pentru Franca de 830 kilometri, pentru Austro-Ungaria de 609 kilometri, pentru Englitera de 276 kilometri, pentru Spania de 159 kilometri, pentru Belgia de 131 kilometri și pentru Elveția de 127 kilometri.

Trăsuri din oțel și aluminiu. Știm cu toții că în țeri civilisate, astăzi care și trăsuri făcute numai din lemn nu mai există. Pentru a le face mai durabile și mai ușoare, fierul respective oțelul a înlocuit tot mai mult lemnul. În modul acesta trásurile au scăzut în greutatea lor în timpul din urmă dela 625 kgr. la 480 kgr. Căruțași din Paris au înlocuit acum tot lemnul cu aluminiu (un metal alb și ușor) așa încât trásurile lor nu cântărecc mai mult de 380 kgr.

† **Mihail Andreica**, proprietar, membru pe viață al »Asociațiunii» și al fondului de teatru român etc. etc., a răposat Luni în 15 Decembrie a. c. în etate de 75 ani. Înmemntarea s'a săvârșit Mercuri în 17 Decembrie a. c. în cimitirul gr.-or. din Câmpeni. Il jelesc: Raveca Chirtop născ. Andreica, soră. Vasile Chirtop, cumnat. Sabina Preda născ. Andreica, fiică. Dr. Vasile Preda, ginere și numeroși amici și admiratori ai lui. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Stipendii pentru meseriași. Comitetul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu», face următorul apel, către cei interesați:

Magistratul orașenesc din dno 2 Decembrie a. c. nr. 20.180, excrie concurs pentru două stipendii de câte 200 coroane, ce se vor da pe anul 1903 din fondul Francisc Iosif, întemeiat de comuna Sibiu în memoria suirii pe tron a Măiestății Sale.

La aceste stipendii pot compete tineri industriași fără deosebire de religie și naționalitate, cari au absolvat cu calcul foarte bun școala industrială pentru învățacei de aici, sau una din școlile mai înalte industriale de aici și cari voesc să meargă sau cari acum se găsesc în străinătate în scopul de a se cualifica mai departe.

Același competent poate fi de trei-ori considerat la conferirea stipendiului dacă se va justifica cu deosebire, că el cercetează o școală superioară de meseria sa, sau dovedește prin atestat, că timpul petrecut în străinătate l-a folosit conștient și pentru cualificarea sa.

Cererile instruite cu atestatele corespunzătoare, sunt de a se înainta amintitului magistrat până la 30 Decembrie 1902 la orele 12 din zi.

Ne ținem de datorință de a vesti pe această cale pe cei interesați despre acest concurs.

Sibiu, 15 Decembrie n. 1902.

Comitetul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu».

Victor Torodășanu,
president.

Ioan Apolzan,
notar.

Dela oficiul postal. În vederea aglomerării agendelor la oficiile postale acum în preajma sărbătorilor Crăciunului, direcțiunea postală din Cluj apelează la public, ca pentru înlesnirea expedării și înmanării punctuoase a pachetelor etc. să vină și el în ajutor postei prin următoarele: la pachete să întrebuințeze lădițe de lemn, ori corfe de nulele destinate anume spre acest scop, ear' pachetele învăluite în pânză, ori în hârtie tare, de pachetat, să le lege bine cu sfoară, înfășurată de mai multe-ori în jurul pachetului și la îmbinături sigilată cu ceară și cu sigil gravat. Adresele să se scrie exact (numele, poziția socială și locul), având a se indica și comitatul și — unde nu este postă în loc — posta ultimă. E de dorit, ca în partea deasupra locului unde e scrisă adresa să se indice și numele și locuința trimițătorului.

Adresa să se scrie pe însuși învălișul, ori dacă aceasta nu se poate, atunci pe o tăbliță de lemn, de piele, ori de hârtie groasă, care apoi să fie legată bine de pachet. Adresele scrise pe hârtie trebuie lipite pe pachet în întreagă extensiunea și legate și cu sfoară. E foarte de dorit, ca în pachet să fie pusă o țiduliță cu adresa și celelalte indicațiuni necesare, pentru-ca în cas, că adresa de pe pachet s'ar perde, ori șterge pachetul totuși să poată fi expedit și înmanat, pe baza indicațiunilor din interiorul seu. Conținutul pachetelor și cantitatea trebuie indicată și pe buletinul de expedițiune (szállítólevél) și pe scrisoarea cu adresa. Pentru urmările provenite din pachetări necorespunzătoare, ori din adresare mancă, posta nu ia asupra sa nici o răspundere.

Biblioteca „Bunul Econom”.

Au eșit de sub tipar până acum broșurile:

1. Nutrețurile ierboase, cositurile (fênațele) prepararea fênelui și pășunile.
2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
3. Sămênța plantelor agricole și sămânatul lor.
4. Ingrijirea plantelor agricole în cursul vegetațiunii și recolta cerealelor.
5. Zootechnia generală (Creșterea, nutrirea și ingrijirea animalelor domestice).
6. Agrolgia (Cunoașterea pământurilor agricole).

7. Agricultura generală [Lucrarea pământului. Plugul, grapa, tăvălugul și alte instrumente de mărunțit pământul].

8. Ingrășămintele [sau gunoarea pământurilor] și Irigațiunile [udarea pământurilor].

9—10. Prăsirea paserilor de casă [galițe, hoare]. Găinile, curcile, găinușele [bibilicele], găștele, rațele, porumbii [porumbelii].

Prețul unei broșuri este 30 fileri (pentru România 50 bani).

Se pot comanda la administrația »Bunul Econom», la librăria W. Krafft în Sibiu la administrația »Tribuna Poporului» în Arad și la librăria Archidieceșană în Sibiu.

Revênzătorilor se dă rabat potrivit.

CALENDARUL ECONOMIC.

Ce se facem în Decembrie?

La câmp. Câtă vreme pământul nu este acoperit cu zăpadă și nu este înghețat, urmăm cu arăturile pentru sămânțurile de primăvară. Locul arat nu-l vom grăpa, ca să se frăgezească mai bine. Cărăm gunoiu pe locuri, unde îl împraștiem îndată, ca mustul din el să se strecoare deopotrivă în pământ. Vom căuta a-l îngropa cât de curând în pământ.

Pe fênațe și pășuni în zile frumoase vom risipi mușuroaiele și scoatem mărăcinii

și spinii cu rădăcină cu tot. Acuma avem timp a face șanțuri pentru scurgerea băltoacelor și a astupa gropile cu pământ.

În grădina de pomi curățim tulpinele și ramurile pomilor de coaje uscată, și de mușchi, care adăpostesc insecte vătămătoare și ouălor. Pământul în jurul trunchiului îl săpăm și îl facem în formă de farfurie (blid), ca apa provenită din zăpadă și ploae să se scurgă la rădăcină. Să nu uităm a face un ad post din mărăcini paserilor mici, cărora le presărăm mâncare, când pământul este liber de zăpadă. Ele se dedau la grădina noastră și ne culeg milioane de ouă de insecte, cari s'ar hrăni vara viitoare din frunzele și florile pomilor nostri.

Pentru grădina de legumi curățim și alegem sămânțele pentru primăvara viitoare. Dacă permite timpul, săpăm pământul și îl gunoim.

În grajdurile vitelor astupăm toate gurile păreților să nu între frigul în ele, altcum vitele mănâncă prea mult fên. Să ne ferim însă de căldură prea mare și de aer stricat, cari amândouă sunt foarte vătămătoare pentru sănătatea vitelor noastre. Curățenia cea mai mare trebuie păzită atât ce privesc corpul lor cât și în grajdurile lor.

Galițele le vom ținea la căldură, dacă voim să ne oue și să nu între prea slabe în primăvară. Și aci trebuie să grijim de o curățenie exemplară. Este bine a le da pe zi odată ceva cald de mâncare.

Cursul pieții din Budapeșta

— în 16 Dec. 1902 n. —

	per 50 kgr.	
Grâu	cor. 7.50	până la 8.50
Săcară	6.50	6.85
Oiz	5.65	6.—
Meiu	5.75	6.—
Ovês	6.45	7.—
Cucuruz	5.35	6.85
Rapiță	10.—	10.50
Grăsime	69.50	70.—
Slănină	55.—	56.50
Prune uscate	13.—	19.50
Lictar	15.50	17.50
Lucernă	52.—	48.—
Trifoiu roșu	54.—	68.—

Têrgurile din Ungaria, Transilvania și Bănat.

Dela 28—30 Dec. n. 1902.

28. Ajta-mare.

29. Buteni. Zarand.

30. Geoagiu-de-jos.

Călındarul vechiu și nou a săptămănei.

Dum. 27 d. Rusalii, ev. Luca, g. 2, v. 5.

Dum.	8 Cuv. Patapie	21 Toma Ap.
Luni	9 † Zăm. sf. Anei	22 Dimitrie
Mărți	10 Muc. Mina	23 Victoria
Merc.	11 Daniil Stîlpticul	24 Ad. și Eva
Joi	12 † Păr. Spiridon	25 † Nașt. D.
Vineri	13 † Muc. Eustratie	26 † St. M.
Sămb.	14 Muc. Tirs	27 Ioan Ev.

Prim-colaborator: **Const. P. Barcianu.**

Redactor-responsabil: **Aurel P. Barcianu.**

Sămbătă în 4 Octomvrie n. a. c.
s'a deschis

Baia de Vane

și Aburi

în Orăștie, Str. faurilor Nr. 8.

Scalde de aburi, pentru domni se pot lua: Mercuria și Sămbăta d. a. dela 2—8 ore. Dumineca a. m. dela 6—11 ore, ear' d. am. dela 2—6 ore numai cu 50 fil.

Scalde de aburi, pentru dame se pot lua: Joi d. a. dela 2—8 ore.

Scalde de vane se pot lua în toată ziua dela 6 ore a. m. până la 8 sara.

PREȚURI DE SCALDĂ:

1 scaldă de aburi 1 cor., pentru școlari 80 fil., 1 scaldă de vană 80 fil., 12 scalde de aburi în abonament 10 cor., 12 scalde de vane în abonament 8 cor.

Rugându-mă pentru frecventare cât de deasă, semnez, cu toată stima

(113) 11—12

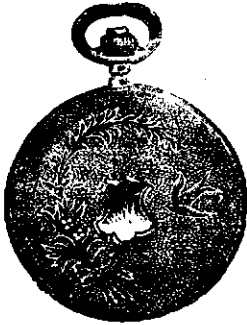
S. Birtler.

Cel mai mare deposit de ciasornice, giuvaeruri și obiecte de aur și argint în
Transilvania

23—52 la (39)

Iulius Erős

în Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 3
(Palatul Transilvania).

Tot felul de ciasornice, giuvaeruri de aur și argint, podoabe bisericesti etc

Toate obiectele bine și frumos lucrate, ieftine, cu prețuri fixe.

Serviciu prompt și conștientios.

La cerere se trimite preț curent bogat ilustra'.

Moartea cloșanilor!

(Felix Immisch, Delitzsch)

este materia cea mai bună pentru a otrăvi repede și sigur cloșani și șoareci.

Nu e vătămător oamenilor

și animalelor de casă.

Se capătă în pachete de câte 30 cr. la farmacia: N. Vlad din Orăștie.

La cerere prelininare gratuite!

PICTOR

La cerere prelininare gratuite!

de

Icoane bisericesti

LAJOS JÄGER

în Orăștie (Szászváros) Piața-mare Nr. 2.

In caselă unde se află Perceptoratul și Pretura.

Execută reparaturi de altare.

Pregătește: icoane, table de trafic, de crișme, firme, etc. lucrate în uleu.

Portrete după fotografie, în mărime naturală.

Prețuri moderate.

In Orăștie

se află de vânzare

O BARBIERIE

complectă, cu un preț foarte eftin.

A se adresa la administrațiunea „Bunul Econom“.

(121) 7—

Mai eftin ca ori unde!

Tot felul de manufactură pentru trebuințele casei.

Mai eftin ca ori unde!

Bumbac de țesut și ață de urzit din fabricile cele mai renumite!

Mai eftin ca ori unde!
Haine de călușeri de vânzare sau de dat împrumut.
Comandele se execută repede și cu prețuri foarte moderate.

Prăvălia „La Româncea“ a lui ION LAZAROIU
în Orăștie (Szászváros)

(122)

8—20

